

Handwritten title in Telugu script.

శ్రీ వేణుగోపాలసహాయం.

Paundarikam

శ్రీ కృష్ణ తులాభారము.

210

తెలుగు లితి

10-5-23

—:(0):—

ఇ య్య ది

శ్రీమ దఖండిత మహా లక్ష్మీ ప్రసన్నులైన మహారాజరాజశ్రీ

శ్రీరాజా భొమ్మదేవర నాగన్న నాయుడు బహద్దరు

జమిందారు, శ్రీమదుత్తర వల్లూరు రాజావారి

కంకిత మొసంగబడినది.

గ్రంథకర్త:

శ్రీవారి సంస్థాన పండితుడగు

శ్రీమంత్రి, విద్యాక బాలకవి

పంచాంగము వేంకట రామానుజాచార్యులు.

శ్రీమద్రాక్షి వత్సర విజయదశమి మహాత్సవ సమయమున

శ్రీవారి సముఖమున నీకథ వచియింపబడి

కృతి యాయబడినది.

పంగిడిగూడెము.

ఏ లూరు,

శ్రీ సీతారామాంజనేయ ముద్రాక్షర శాలయండు

మా. రాఘవాచార్యులవారిచే ముద్రింపబడినది.

కాపీరైట్.]

[1925.]

II

భూమిక .

— 332 —

నత్తములను గురించి మూలుగు,

శ్రీమదఖండం మూలక్షిప్తప్రసన్నులైన మహారాజరాజశ్రీ
 శ్రీరాజా బొమ్మదేవత నాగన్న నాయుడు బహద్దరు జమీందారువారి
 పోషణమున నిప్పటికి సుమాతా పెండు వత్సరములనుండి యుండుటఁ
 జేసి యస్మత్కృతిమునై శ్రీ శ్రీరాజావారి కింతిమొనర్పఁబడి గ్రంథ
 రూపమున నుండువానిలో నియ్యది రెండవదది. మొదటి పోత్తిము
 'విజయ దశమి' యను శీర్షిక కలిగి శ్రీ ప్రభువువారిచే ననువర్తము
 నాచరింపబడుచు లోక విఖ్యాతిఁ గాంచిన శ్రీ దేవీ శరన్నవరాత్రి
 విజయ దశమి మహానాశ్వన సమయ సంభావిత ప్రభవాది వర్ష
 నము తోడను, దత్తాత్రేయ సమారచిత సముచిత పద్మ పాస్త్రుల
 చేతను వెలరారియు, సార్వజనీనాదరము బడయజాలనందున నీ గ్రంథ
 మును శ్రీవాణిచే ననుష్ఠాతుఁడనై యక్షగానభీతనై గేయ పద్య
 గద్యాత్మికమగు ప్రబంధముగా వ్రాయబూనితిని. కాని అవ్యసానిగా
 గ్రంథారంభ మొనరించుట యొకటియు, నీహరిక భారూప గ్రంథ రచన
 కిదియే ప్రథమమగుటయు, ననుదినము సాయం ప్రాతఃకాలములయందు
 ప్రభుదర్శన భాషణాదులతోడను, మధ్యాహ్నము సంగీత కాలక్షేపా
 దులతోడను గడచుచుండుటచేతను, పక్ష లతి ప్రయాసముమీదట
 నొక్క గంటకాలముమాత్రమే సమయము లభించుచుండెడిది. ఈ
 స్వల్పవకాశముతోడనే సుమారు పది పంక్తిలైన రోజులలో నీకృతిని
 పూరించితిని. పిమ్మట శ్రీ శ్రీరాజా బహద్దరువారి యొక్కయు,
 శ్రీ శ్రీ సతీమతిల్లియగు రాణిగారి యొక్కయు సభిలాషముచే నీ కథ
 యంతయు గంఠపాఠమొనర్చి నేనే శ్రీవారి సముఖమున చెప్పవలసి
 యుండెను. కావున నిందలి గుణదోషముల సవిమర్శముగ పరిశీలించు
 టనైన వలనుపడదయ్యెను. కావున నిందు దొసగులు బహుముగ
 నుండవచ్చును నర్వచక్షేరులగు శ్రీకందులు సదనత్కృత నాథకాకొల
 ముల కుచితస్థానము నొసంగుదురని నమ్మచున్నాను.

— ఇందలి కథాభాగము. —

సులసి మాహాత్మ్యమును నొక చిహ్నముగా చేసి కాని
జానీయగలిపిషయ మంతగా లేదు. అంతవది ప్రేమ పాటలయందలి
తులాభారము ఇది యొకవిధముగా నున్నది. మూడవది కీ॥ రే॥
శ్రీశైవత ముక్తిరాజు సుబ్బారావుగారి శ్రీప్రసాద తులాభారము, నాట
కము నా యాహతికి న చాల విషయములయందు పై పంతులువారి
నాటకము ననుసరించియే యుండును. ప్రస్తుతమున నింతకంటె వేరుగ
నీకథను గురించి పేపులముగా వ్రాసియున్న గ్రంథములు కాన్పించవు.
నేను విశేష పరియత్నము చేసియు నుండలేను.

గ్రంథమును, సాహిత్యవిత్తా విశ్రయమునగు శ్రీమదు జానీయ విద్య
లగుదురు తమకుగల మహానామ నకు గృహాంతముగా నామ సాహిత్యము
ననుసరిత నాపిత్య కవిత్వా శిల్ప చిత్రముగా నానా విద్యలయం
దూ తేరినవారిల యధ్యా గారివములతోనుంచి పోయియుచున్నారు.
తమ కన్నవిద్యలయందుగల యధి: పేషము చే చిత్రములచే నూత్న
చిత్రములు వ్రాసియుచును, కవులచే నెవ్వర ప్రబంధములు రచియిం
పించుచు, కవిత్వము చే నపూర్వ శిల్పకృత్వముల జేయుచుచు నిల్లిన్ని
విద్యలయందును శిల్ప వహించి మిక్కిలి స్పష్టదల చేయుచుచు
తాముకూడ నొనరించుచు రాజ్య తంత్రములగుండు యితము తమ
యసాధారణ మేధా విశేషమున నెంతటి కార్యమునైన నవలీలగా
కను సమర్థతతో నిర్వహించుచు న్ననమయములయందు స్నానము,
పాగాయణము, పేవి పూజ మొదలగునవి క్రమము వచ్చుక నాచరిం
చుచు అష్టావధాని భావనాశక్తి నతిక్రమించి శితావధాని ధారణా
బలమునకుండలకిడ్చి మించుచున్న తమ ప్రాపంచికానభవముచే చతు
రాశ్య విలాసమును, భూరమానుభవమును, రాజశేత్రము గలిగి
తులలేని జెలువన నలువొందు నీరాజస్య చూడమనెని సూర్యుని
కాయవలె నాధు ననువర్తించుచు, రోహిణి చంద్రునివలె పత

యా జ్వల్యముం పొండించుచును సేతి, సావిత్రి మన్నగు పతివ్రతల
 వారాజులను నడచి, సేతీల్యాదుల నలరారుచున్న సతీ లోకము.
 సంగీత సాహిత్య సభ్యులయొక్క దీర్ఘంతాభిమానము కలుగుటయేగాక
 విద్వాంసుల సమర్థతను పోషించుటయందును స్వయముగా సుమారు
 100, 150 కృతులను సుస్వరముగ శాస్త్రీ శాముగ గానము చేయుం
 గలిగి శృతి లయలను యథావిధిగా నడిపించు సమర్థుల గలిగిన జినుషీ
 మతల్లి. దేవబ్రాహ్మణ భక్తిగలిగి దేవీ పూజయు, భగవత్తాత్పర్యు
 రామాయణ పారాయణముల నశవరతి మొనర్చుచు, దీనుల నాడించి
 చుచు శుభల బోషించుచు, భక్తిగానైరగ్యములు గలిగి, శైశ్వర్య
 గర్వ మామూత్రము నొందక వేదాంతవిచార మొనర్చుచు కలుగు
 కట న్యాయమున నంటియు నంటనిచందమాన నడచుచు ప్రకాశించు
 సర్వ సమత్వాది సుగుణుని.

“ ఆనాస్థిపాదధిరిచహితా కేళికాలేచయన్యా
 పత్నీ త్రోతాయజనసమయే త్పత్నీయా స్వచక్షుర్దే
 శిష్యాదేవద్విజ్ఞప్తసమారాధ నే బంధురాకౌటా. ”

అని భవభూతి వ్రాసిన శ్రీ సీతాదేవి పవిత్ర చరిత్రమున కాదశకా
 ప్రియయైయుప్పశ్రీ శ్రీ విజయరాఘవ రాజులలామసు శ్రీ నాగ
 రాజేంద్రుపట్టంపుదేవి శ్రీ శ్రీయఃపతు లాయురారోగ్య మహాశ్వస్య
 అఖండ భూమండలాధిపత్య పుత్రప్రతాభవృద్ధులనొసంగి యెల్లకాలము
 రక్షించెదరుగాత.

ఇట్లు,

శ్రీమదుభయవేదాంత ప్రసక్తకేత్యాది

శ్రీమాన్, విద్వాన్ జాతకవి,

పంచాంగము వేంకట రామానుజాచార్యులు,

గ్రంథకేతన్.

శ్రీకృష్ణ తులాభారము.

—:0:—

కృ తి ప తి.

సీ. వరాజుపదముగం ♦ జెపునుసామంతరా

స్థాకరమామనుల ♦ నీడజూచు

నేహపు క్షేణ్యు ♦ యేప్రాప్తు నాశ్రిత

బుగుల లేములకు లే ♦ ములనొసగు

నేవిభునుల్లొక ♦ మేవేళబంపొంది

విపులదిగ్భిక్షుల ♦ వెల్లనైచు.

నేయిను నౌద్వల్య ♦ మేనాడు బొమ్మదే

వరకుల్పాచు రమా ♦ స్పదముజేయు

గీ. శ్రీ సృసిహ మహిపాల ♦ క్షీర జలధి.

రాజుభవజిత సుర ♦ రాజు నట్టి

నాగరాజ లలామంబు ♦ నాదు కావ్య

కన్యకామణికి నృనః ♦ కాంతుడయ్యె.

—♦ శ్రీ శ్రీరాఘయొద్ద కావ్యకన్య నొప్పగించుట. ♦—

సీ. సావత్సర్యగతిబల్క ♦ సంకోచ మందక

మృదులవాగ్గీతుల ♦ మెలగుమమ్మ

పతిప్రేముడినె విల్లి ♦ వీగక నద్వైత

గడిమ మహారాఘ ♦ గాంచుమమ్మ

ద్వేషభావము లేక ♦ దేవేరినతిరస

స్థితమంజరులఁ ♦ శైలేయుమమ్మ

వాదభేదమా వీడి ♦ భక్తిప్రధాననై

పట్టమహిషి ప్రేమఁ ♦ బడయుమమ్మ

శ్రీ ♦ విజయరాఘ
కాదర ♦ పాత్రమవయి
చంద్రతారా ♦ మునుక్తి
దనరి వధుమో కవి ♦ తా కుమారి.

శ్రీవారి శ్యామలగు చందు కోదండరామనాయకుగారి
కొసంగిన యాశీర్వాదము.

ఉ. అందముగాగ కల్పతరు ♦ వట్టి భవస్వనగుబుచ్చే నా
చందు మహాస్వయంబు కల ♦ శాన్తి యవంగ వెలింగె రాజ సం
కల్పందన నందనస్థితియుఁ ♦ గల్గె నిశ్చయకొఞ్జిత మీకు నై
నందగ నాశిష్యుల నొ ♦ సంగెద సర్వశుభంబులొందగెన్.

—♦ శ్రీవారి మేనగోడలగు పాపాయమ్మగారికిడిన వీరన. ♦—

న. శ్రీచందు సత్కుల ♦ క్షీరాబ్ధిలో అక్షి
కైవడిఁ బుట్టి యే ♦ కన్య యలరు
రమణతోఁ గోదండ ♦ రామనాయని కూర్చి
తనయమై యేచిట్టి ♦ తల్లి వెలయు
శేషమాంబాకృత ♦ చిరతర వ్రతఫల
సారమై యేబాల ♦ సౌరుఁగాంచు
రహి నాగరాజేంద్ర ♦ రాఘవాంబల ముద్దుఁ
గోడలై యేబాటై ♦ కొమరు మిగులు

గీ. అట్టి సర్వసుంగళ గుణై ♦ కావలంబ
వదనజిత శిశిబింబ శ్రీ ♦ పాపయాంబ
యాయురారోగ్య సౌఖ్య వి ♦ ద్యా ధనవతి
యగుచు సర్వ శుభంబుల ♦ నందుఁగాత.

—♦ శ్రీ వేంకటరామ ప్రసాదరాల

శా. అన్నా ! యిందరతోడఁబుట్టినతమఁ♦రాం

నిన్నుంజూడఁగఁ బాపమాంబ పెరిమల్ ♦ నిండాఁ తమ్ముండ్ల

చెన్నొప్పం జరజీవినై విభవ ల ♦ క్షీం దల్లికిం దండ్రికిం

బున్నెంపుం దొలిపంటనై చదువులం ♦ ముం దంటనై యొప్పుమీ.

శ్రీ కృష్ణ తులనాభాసము.

శ్రీ వేమగోపాల సహకారము.

శ్రీ కృష్ణ తులనాభాసము.

— ౧౩౬ —

శా. భక్తిప్రీతి కళాస్వరూపములతో • పుట్టి యుక్త సమయమున
రక్తిగ్రేవల గొల్వగాఁ బఱచిన నా • రుభుఁ డభిమాను న
వ్యక్తిబ్రహ్మయు కృష్ణుఁడైత మున్నా • ద్విగ్రహములలోను ను
సత్ప్రేమల రాధావంబులు రా • జా నాగ—

కల్యాణి రాగం—రూపం నాభం.

ప॥ కరుణాపనదనుచున్నా | కమలానదు నా నాభి
అ॥ ప॥ సరసిజోదయసొన్నా | జననీ బంగళా జూరె || క॥
మిత్రీ॥ సరసిజవాణి కలవాణి | చేకృత నాభి || క॥
వరదాయినీభక్తాప | ద్వారినీ సుతోరణి కల్యాణి || క॥
నీ. కర్మసాక్షియు నెఱుంగసి • రహస్యమును
నెఱిగి తెల్పెను సుత • వీరుగ్రా
మోదము చివురింప • ముగిరాల్ల కలుగంగ
బాడెను గాన వి • ద్వాంసులార
వంచకత్వము లేక • భక్తి దయాసక్తి
కలిమియై వెగు హరి • కళకలార

కృషీయు వాఁడైన లో ♦ కి క శిల్పరాజని

యోగయోగము గల్గు ♦ యోగగులార

గీ. సదనవనగత మశులార ♦ సాధులార

భగ్గులార హరికథాను ♦ రస్తులార

తద్వేదినులార మహితా మ ♦ ల్లొలార

హరికథ వృక్షముం గోలి ♦ హాయి గనుఁగు.

జేహా—తిక్కం.

ప॥ భక్తిలే హరిభజనము | భవతారణ కారణము॥ భక్తిలే॥

అ॥ ౬॥ సలలిత శ్రీహరిపాదకమల | దర్శన సిద్ధాంజనము॥ భక్తిలే॥

చ॥ పూజ్యత దురాపవాస | నిరాకరణ నగాఢుధము

పురానిమిషశశిబిజి | వర్జిత సుసాధనము॥

మిత్ర॥ పరాపరులు నెఱుంగక | సరోజాక్షుల నల దగులు

సరాధములకెల్ల శాశ్వ | త కారణంబేహాగతి నిజముగ॥ భక్తిలే॥

సీ. ఎంతమాఘలఁ గాని ♦ పించు నీరముతి

సానారిమందిలి ♦ సౌఖ్య సరణి

శుక్తి రజతంబు ♦ జూపెనునట్టిది

చుక్కలు మనఁజెన ♦ జూపు పేను

కుక్కపుచ్చంబు ♦ గొలి యెఱుంగింపెడు

లాగు సూమిత్రాన ♦ లంబనంబు

కుండలతికయందు ♦ గొమగాదు పుష్పంబు

వచ్చిది యీమేని ♦ వయసు వలపు

గీ. యువయములు నెల్లఱు ♦ నెఱిగింపియె

కాన నీవర్ణ విషయాప్తి ♦ గట్టిపెట్టి

హరిని హృత్ప్రసరంబున ♦ నంటగట్టి

భవమహంబుధి దాటగా ♦ పాటుపడు.

సింహేంద్రమధ్యమము-చతురశ్రం.

ప॥ పరసుఖములుగలవా | సగులకిహవర

కాతరతఱించి హరి | భజించున్న నిహ॥ పర॥

మిత్రీ॥ దరణిపతిమిష్టఁగోరి చెవిఁజేరి | శింతియుల నెన్నొకన్ని కేసారి
నీసింపగబడి తుదకుచగఁగూరి | తీరిగేడు పెనుచీనాన్జుమారి
కిహ॥ పర॥

చ॥ “ధర్మచర సత్యంబద”యనుచు నిగ్రహలకుఁబెల్లి తాము మరచు
విష్పలకు కర్మనై నెఱమిడి కలువకార్యమలఁ | గాఢించు మెట్టి
వేదాంతులకును॥

మిత్రీ॥ నిర్మలభక్తి నీనహమ్మలై | కెర వేమువేము హరిదాసులకు |
ధామ్యులై సుజనలోక దాస్యముఁ | దలఁపచి సింహావక్రచుధ్య
మున్నకెన॥ పరి॥

ఉ కొందరు ప్రేమయే సుఖముఁగూర్చు ♦ నిహాస బాహుళ్యము వా
కొందరు ప్రేమత్యాగముక ♦ కొంత విధేదముఁజేసి చూచు మా
నందముఁ గూర్చుచోఁ దిద్దిభుచ ♦ సంబులకొకఁగర్త భక్తి కే
చందమునన్సమద్రాసిము ♦ సంధిలుఁబ్రేమకు నెట్టి శోచిరసి.

నీ. సకలేశు మెప్పింపఁ ♦ జాలిన యదిభక్తి
యలఁతుల మెప్పింపఁ ♦ గలది ప్రేమ
చెలఁగి మాయాతీతుఁ ♦ జేయఁగలది భక్తి
సునమాయఁ దోమఁజా ♦ లనది ప్రేమ
జన్మరాహిత్యము ♦ సమకూర్చునది భక్తి
పునఃసంభవబోసం ♦ గుఱది ప్రేమ
పరమాత్మునిజవశం ♦ వదుఁజేయునది భక్తి
పరులప్రేమల కాన ♦ పడునది ప్రేమ

గీ. మందుచేఁ బ్రేమమునకంటె ♦ నన్నిగతుల
భక్తి సర్వోత్తమంబని ♦ పరమపురుషుఁ
డైన శ్రీకృష్ణ భగవానుఁ ♦ డానతిచ్చె
నయ్యలార చెప్పెద విను ♦ డాదరిమున.

శ్రీకృష్ణ తులనాభాషామయ సాహిత్యం.

కథా ప్రారంభము

—:0:—

అథా మః .

శ్రీకృష్ణుని శిశుత్వము ధాతృ దిగునికి పాతబొమ్మ
నారమతుల రచ్చపట్ట మాచగజనాతులకు బంగారగట్ట.

మంజరి.

నారాయణ పాదకనులసేవా పాణిమూకాకళమ
తారామృతకషునపాధో త్కరణ ద్వారకావంశము.
అపురవరమున * కళల లోకములకు

నా ముఖం నా * రాయ మండు
శ్రీకృష్ణుని పుత్ర * చెలగి యనుతి నా
పెమ్మనఁ బామకు * టుమ్మనఁదాల్చు
నుచితముగాకుంట * నుగసేనుని దన
కాతకు భూమికి * నేతఁ జేసె

శ్రీమహాలక్ష్మ్యుని * చే జనించిన రుక్మి
బిందీవి పట్టపు * దేనిగాఁగ

గీ. సత్వభామ కాళిండిల * క్షణయు భద్ర
నాగ్నజిత్తియు మిత్రవిం * దయును జాంబ
వతియు నా నవ్యభార్యల * పాణిబూని
భోగభాగ్యంబులం దుల * దూఁగుచుండె.

కం. నారలతో రుక్మిణియును
నారనదలనేత్ర భర్త * సంతత సేవా
పాణి గుణమనీయ
దారతరంగన భక్తి * తత్పరయగుచుకా.

మంజరి.

తనవిభుండుకవిభుండని మనమున నెఱింగి సేవించుకొ
వినయంబున సవతులఁదోబుట్టుల విధమున గడుప్రేమించుకొ
పరిహాసంబునకైన నన్మతమును పల్కుదునుల్కుదు సిరికికొ
సరినారులకంటె భక్తుకావున సంతసమిడు మురహరికికొ.

గీ. చక్కఁదనముల ప్రోవు వం ♦ చనకు తావు
గర్వసర్వస్వమునకహం ♦ కారమునకు
నగ్గమగుతావు వగల క ♦ నంగుమావు
శౌరికనురాగసేమ మా ♦ సత్యభామ.

మంజరి.

సవతులయిండ్లకు నాఁడుఁడొకసారి చనుటఁగై న సరిపడదు
తవిలిరేబవలు తనయొద్ద నె భత్యయున్న నంతసపడదు
రసికుఁడు చక్కనివాఁడు ధనాచుల నసదృశుఁడని ప్రేమించె
వసుదేవాత్మజు జగమెప్రేమత్వమునఁ బుట్టినని కాంచె
ప్రేమయె సర్వాతిక్తిక్షునియుం గామనీయమని యెంచుకొ
కామజనకు వశుఁజేసికొంటినని గర్వముతోడ జరించుకొ.

గీ. ఎట్టి కోపనయయ్యు నా ♦ తేఱుమిది
ప్రేమనిర్భర కావున ♦ బ్రయము శలుగ
నాదరించుచుఁ బ్రేమించు ♦ నబ్జనాభుఁ
డిట్లు నంతోషముగ కాల ♦ మేగుచుండ.

వ॥ ఒక్కనాడు,

మంజరి.

వసవిహారమును జేయుచు సత్యా వసకుహక్షిణిని
ననియెనిట్లు వసచ్చితములను గనుఁగొని ప్రేమించినమదితో.

హిందోల్ - ధృవన్.

ప॥ ఏవగిది మనోహరంబగు | వసంతమును రెనహ॥ యే॥
అ॥ ప॥ యీపుష్పము లీచిగురు లీఫలము లీలతలుఁజూడ॥ నే॥
చ॥ కరికరిణిఁ జేరి | కరముఁగరముఁ నచి విహరించెడు
సరసిహంసిహంసకు బిసకాండములను దినియెసఁగున్
ధరఁగల సకలచైతన్యములు బేమ భక్తుఁగోరున్
తరుణులు మగలుఁ బూపొదలను రహిం హోలికలనూగ॥ నే॥

గీ. అనుచు జగమును ప్రేమ ము ధి యంబుగాఁగఁ
జూచు స్నాతాజితదేవి ధి చూడ్కియందు
భక్తియను శబ్దమేని గ ధి న్నట్టకుంటఁ
గాంచి హరి దానిబోధింప ధి నెంచెనపుడు.

గీ. తనసఖుండు వసంతకుఁ ధి డనెడు విష్వస్తి
డెడయెక్కుట గూకలి ధి జేచుటయును
విన్నవింపఁగ సత్యతో ధి వెచ్చుడిట్లు
వలికె భవితవ్యమునకింత ధి పటిమనొసఁగ.

కం. దిననాధుడు నడుమింటికిఁ

జనుదెంచెన్ తుభయు మన వ ధి సంతకుడచ్చెన్
గనమాజ్ఞనాదులొనరుపఁ
జనుదమె నీయంతిపురికి ధి సత్యా! యింకన్.

మంజరి.

అనిశారీ చుండంగనేను క్రిణియు సపత్నులతోడఁ
జనుదెంచి మనోహరునకు మ్రొక్కెను సంతసంబుతోలుకాండ
మ్రొక్కిన పట్టపుదేవినిహరి సమ్మోదముతో దీవించి
గ్రక్కునవచ్చిన పనియడిగెను వాక్యములను మధురీమనించి
హృదయేసుని ఘన్ననగని కేంద్రోయినియంజలిగా జేర్చి
మదిగల భక్తిశ్రద్ధలేరుపడ మదవతియనె హరిఁగూర్చి.

మ. యదువంశాబ్ధి కురంగలాంఛన! హా! ♦ యాలింపుమీనాడు జ
న్మదినంబొట సపత్నులక గురువులక ♦ త్నాదేవులంబిల్చి చే
సెదనే విందుల, నిందునందునను ర ♦ క్షింపంగ దిక్కయిన తా
ముదయాదృష్టిని సత్యతోడ నటకుక ♦ మున్నుంద వేంచేయుడి.

గీ. అనుచు రుక్మిణి ప్రార్థన ♦ మాచరింప
సత్యమోము గనుంగొని ♦ శౌరి యనియెఁ
ప్రేయసీ! రుక్మిణీదేవి ♦ పిల్వ వచ్చె
వింనునకు వింటివే? నీయ ♦ భీష్మమేమి?.

గీ. ఇట్లు నాధుండు నీయిష్ట ♦ మేమ సడుగ
బొనులు ముడివెట్టి దర్పణం ♦ బులను బోలు
లేతచెక్కిల్ల నరుణమఁ ♦ బూతలెట్టి
చలముఁజేపట్టి యీగతి ♦ సత్య పలికె.

గుల్తాను—తీర్థిం.

ప॥ పట్టమహిమియగు రుక్మిణి | పుట్టినదినమైన నాడు
పట్టుగ నత్తవారియిల్లు | మెట్టిన దినము మిశ్ర పట్టు॥

అ॥ ప॥ యెట్టులబోయెడు నీవి | పృట్టున విందొ నీ నే
గట్టిచ్రయత్నమును జేసి | కాచిముందు

చ॥ పట్టమహిషికానీ యిం | కెట్టి మహిషికానీల
పెట్టకు మాప్రయత్నమును | కటువుగ నేబలుకు నునని
మదినెంతో పొగులుతాను॥ పట్ట॥

మంబరి.

అనిపల్కినవిని శ్రీహరి చిఱునవ్వాననసేమనుదోపన్
చనువునరుక్మిణి కెట్లనెమరియును సత్యకు కోపముతేపన్
చెలియలిమాటల వింటివికద నే జేయవలసినదియేమి
కలికికి నిష్టముతేదుకావునను గలిగెనాకు రారామి
ఆనతిత యిష్టపడినను నా కేయభ్యంతరమాను లేదు
కావున సత్యమువేడకున్న నీకార్యము నాగంబోదు.

గీ. అనుచు శ్రీహరి వచియింప ♦ సతని భార్య
లయిన లక్షణ మిత్రీ విం ♦ జాడి కాంత
లంతరంగంబులందు దు ♦ రంత కోప

ములుగదురసిట్లనిరి యాదు ♦ ముఖ్యుకోడ.

మ చనునే యీగతిఁ జిన్నబుచ్చ హృదయే ♦ శా! రుక్మిణీదేవి విం
దునకై పిల్వఁగ సత్యపొమ్మనిన వ ♦ త్తున్ సత్యబ్రాహ్మిణుడే
యనుచుం బల్కెద వామెకున్న చనువా ♦ హా మాకులేదే? మరే
మును పెండ్లాడమె సత్యయట్లునిను? నం ♦ భోజాక్షయూహింపుమా.
చ. మురువుగ సత్యయాజ్ఞల నె ♦ మూర్ధమునందునఁ దాల్చునాడవే
నిరవుగ సత్యకౌగిట నె ♦ యెప్పుడునుండ దలంచువాడవే
నరయఁగ మమ్ములంబరిణ ♦ యంబగుటేల? పదాగువేల నుం
దరుల వరింపనేల యాదు ♦ నందన యించుక విప్పిచెప్పమా.

మంజరి.

అనివసమాలినీ దూరునవతులను కనుసన్నలవారించి
మననాధుని దూషించుట పాపంబని హితముగబోధించి
తనమదినలమిన వైస్యముతో సాతాజితీ చెంతకుఁజేరి
వినయంబున రుక్మిణి యిట్లనె నవ్వెలమక సఖ్యముఁగోరి.

దైలాగ్ - కాంభోజి - ఆది.

ప॥ ఇంతపాటి కార్యమునకు నీవిటు | పాతగింపఁదగునా చెల్లెల
కాంతుఁడొకనాఁడు నాగృహంబున | నింతవిందు నారగింపఁ
గూడదె॥ ఇ॥

సత్య—ఎంత వగలమారిమాటలాడితి | వింతియో నేరువుతోరుక్మిణి
కాంతకొక నె కొకనాడనిర్భయము | వంతుఁజేయ నేగుదొచితివెనీ॥
రుక్మి—ఓచెలియా నాప్రాణక్షయము | డొక్కసారి నాసదసమునకుఁ
చూచిపోవ వచ్చుటకై నను నే | నోచుకోవెతినా? ప్రార్థము॥
మిత్ర॥ వచియింపుము నాధునితో నీయొకపరిమాత్రము నాయితోకి
బంపుము | రుచిరాలక కలితాననన్జిత నచంచో కాంభోజి నృపత
నూజా॥ యి॥

సత్య—నంగనాచి మాటలఁ జాలింపుమా
సంగతి నీనాధునినే యడుగుమా
కొంగున ముడివైచుకొంటినే యో
కోమలి! విభుఁడీటకుఁ బోవకుండగ

మిత్ర॥ అంగన హరిపట్టపుదేవి వార | రంగభక్తురాలవునను బ్రతిమా |
లంగనేల? నాకేమదియూ నిదియుఁగాదని పలుకంభోజపుత్రి॥ ఇ॥

కం. యటికిఁ బలిఁ జెప్పచునిటు

లతివంతముతోడఁ దగవు

జతిగాంచి వేడుకొనగా

మతినెంచెన్ శీఘ్రసుత క్షు ♦ మాగుణఖనిమై.

ఉ. నీరజనేత్ర యెన్నటికి ♦ నిన్మరివేడను నిన్నునిష్పడి

సానికి బ్రాణనాథుని నొ ♦ సంగిన నీవుసరే యాటన్న గం

నారియు నేగుదెంచును భ ♦ వాంతముదాకేఁ గృతఙ్గన మనీ

కోరినయట్లు వర్తిలెదఁ ♦ గోమలినామొఱ నాఁకింపుమా.

మంజరి.

తనునిటువైవర్ష్యమున వినయంబునఁ బ్రార్థించినకొలఁది

మనమునఁ బంతము పెట్టింపఁగ నిమ్మార్తికిఁ బల్కెనావెలఁది.

మ. వనితా! యెంతటి బేలవే సచతురం ♦ బ్రార్థించి కాక్షించినకొ

ధనమిప్పింతును నస్తువాహనములన్ ♦ ధాన్యంబు లిప్పంగు నా

ధునిచే వారలు మంచివారయిన నెం ♦ దుంజెల్ల! ప్రాణేశ్వర

ప్రణయంబుచ్చెకరే సహస్సులకుఁ దాఁ ♦ బ్రార్థించినకొ మక్కి కీ.

గీ. అన్నచు నెకసక్కెమాడు స ♦ త్యావధూటి

యంతరంగము నెఱిగియు ♦ నపుడుకౌరి

యిట్టులాభానకొఱకు వ ♦ చించె సత్య

కవృతలహరీ పరిస్థావి ♦ తాక్షరముల.

ఉ. ఎన్నఁడునేరివేడికొన ♦ దెద్దియుఁబట్టపుడేవి పూజ్యయీ

యన్నుల యండునీకు విన ♦ యంబున జన్మదినోత్సవంబునన్

నిన్నును నన్నువిందుల నొ ♦ నర్పఁగవేఁచు నట్టియీమెకున్

జిన్నతనంబుగాఁ దగవు ♦ నే నెదవియ్యది న్యాయమేపియూ.

శ్రీకృష్ణ తులాభారము హరికథ.

11

ఆ. చిరగాత్రి! నీవు • రుక్మిణి సంగంత
వృందేని చూచి • యెఱుంగవలద
చూతుగాని నీదు • భాగ్యంబు నుపను
దానికున్న తార • నిమిమిపుడు.

మంజరి.

ఇటులాడెడు మురస్సును జరచుక నీక్షించి యలుకవొడగు
కుటిలాలక పాపనియె మాన్సిర్య కోవిద పలువార్షిను.

రామప్రియ - ఆదిత్యాం.

ప॥ చాలునీ సరసవచన రచననా | సరసరాకు మోసగాడా॥ చాలు॥
అ॥ ప॥ ఈరాగు నీ మాండప్రయు న్నాడెడిది | గేలిచేయును వేరచు॥చా॥
చ॥ నీప్రియసినగు నన్నెన్నమాట | లిప్రియ యనుచుండగానినుచు
నీప్రకార మూరకొందువీరా | మప్రియ యయ్యెనే నాకంటెనిపును॥

మంజరి.

అనివగచెడు భామనూరాద్ధి హరి యనియె వలకకుతోడ
ననువుగవీర్ద్రు నెన తెయింటికకుగుడుకో చెలికాడ
ఈగతిఁబలికిన శౌరిపల్కులకు నేమియి జెప్పగలేక
మూగవిధంబున నుండెభూమి సురమఖ్యుండు మాటరాక
భక్తినిరుక్మిణి దేవియింటికని పల్కు సత్యకోపించున్
రక్తిని సత్యయింటికన భీష్మకతాజ తనయవెతఁ గాంచున్
యిరువురుయిండ్లకు నేగి విందుగొన నిమ్మగునని వచియించెన్
నెరతీర్పటి భోజనప్రియఁడయని నిరసించి హరిహరించెన్.

గీ. అట్లుగ ర్తవ్యతా మూఢ • మైశా
గలుగ శ్రీకృష్ణదేవు సం • కల్పన
గంజపాత్ర విపంచికా • మంజులార
వంబు వీతెంచి కర్ణ ప • ర్వంబు సే.

పలాన్ - చతురశ్రం.

ప॥ హరిపురుషోత్తమ రాధారామా | వ్రజయువతీకామా॥ నిరుపమా॥
వర యమవంశ సుధాస్థిరామా | మురనరకాది పలా విరామా |
వ్రజయువతీకామా॥ నిరుపమా॥

గా య ని .

అరుదెంచిన నారదముని వరునకువ బ్రహ్మదేవ దేవీయతుడై
స్థిరమతి మొక్కి సుఖోపవిష్టుగాఁ జేసియుట్టులనియెన నతుడై

కం. పుట్టిన దినమని రక్షిణి

మెట్టినదినమనుచు సత్య • మిగులంగ పన్నున్

గట్టిగ బిలుతుకు విందున

కిట్టిమొడ నెచోటికేగ • హినిమోచుచుడా.

గీ. కలహపుం జీకటికిముండు • కలుగఁగిన

సంజకెంజాయ యనంగ నా • సత్యభామ

మొగమునం గోపపుంగెంపు • మొనసెశోరి

నారదమునీంద్రుఁ దగవున • న్యాయమడుగ

కన్నడ-ఝంపాతాళం.

ప॥ ఆలుమగలో తగవు | లన్యలాతీర్చువా | రహ యెంతవగ కాడవు.

అ॥ ప॥ చాలుచాల్జగడాల | చీలినీతగవునకు |

చక్కటులు దిద్దగా • పిలువనక్కరలేదు॥ ఆ॥

అంతకు నీవు ♦ మి తెనమ్మనాచు
అంతకు నీవు ♦ ననినల్క-గాలేదె
అంతలో నానవలి ♦ సుంత నగజూపంగ నె
అంతరింగముమెత్తి ♦ నాదెనా పోనె.
మిత్ర॥ రంకులేలనాపై | నంత ప్రేమముండిన
గాంతరమ్ము. నాయుటికి | లేవన్న పోవేట్టెల చేతువుకన్నడ॥ఆ॥

గా య ని .

అన్నిపణయ కొరస మిశ్రియింబులగు తీర్థవాక్కుపాణముల
ఘనతరాశ్రియా శాశ్రిహంబులనఁగాఁ దగుపూర్వగ్యాణముల.

మ ం జ రి .

హరిని నవతులను నొప్పించి స్వా యునిగె హరి-జలప్ర
జరిగిన విషముములఁ దెల్పుఁగాఁ దిన న; నచటఁ గాపునెట్టి.

గీ. అట్టి నాకాశ్రయి దేవి ♦ మునుకకంత

రంగమునఁ బొంగి ననదుకా ♦ ర్యమృతినిపఁ

గోరి పోగోగి మునిగా ♦ బారిసాకు

దానిట్లనె భక్తి ♦ త్పరమియి.

గీ ధర్మముపుష్పబోషింప ♦ దగవిధింపఁ

గర్తవు సమస్తకారణ ♦ కారణుడవు

భక్తులభుడ వాశ్రిత ♦ పారిజాత

నేనెవడనుకీడు ధర్మము ♦ నిర్ణయింప.

మ ం జ రి .

అనినారదముని యాడినమాటల నభిప్రాయము గ్రహించి
మనమారగఁ వనమాలి విదర్భానని నాథు తనయఁగాంచి

నాదర్శనమవచు నీయుగోనికి వచ్చెదనంచు ?
శ్రీదయగు నిలుస్తుతించెను గుడ్డిని చిత్తమున ముక్.

బ్రహ్మ - త్రిశ్రీ

ప॥ నాదజగ్మ సఖలముయ్యె | నానోములు శలించెను
అ॥ ప॥ నాధనీకృపావలోక | నమునధన్య చెలికదెహు || నాదు॥
చ॥ నీరజాక్ష నీవభక్త | నివహవహవ ననెమాట.
కోరికలర వింటిని కను | లార నిపుడు కనుగొని
మిత్ర॥ శ్రీరమణా ప్రసాద స్మృ | స్మృతిలయ కారకుడవు
కారణజన్మడ వభవుడ | పు పరక్షి లు బ్రహ్మ॥ నాదు॥
మంజరి .

పిమ్మటనందలు రుక్మిణీ తనమగ్నహమ్మనః గొనికొయి
సమ్మతి విందులఁజేయుచుండె నిట సత్వచే) గర్భనాయి
జరిగిన వృత్తాంతమంతయును దనస్వామికి సహజము
బరమాభిమాన ధనమైన సత్యభామ నుండి వెడలె
పెచ్చని నిష్టాక్షులచేతన ధరబింబమువాసంబౌ
హెచ్చుగ నీనును రోసముఁ జెరియఁగ నీచింత వగమిర.

నావేది-గూఢకథాశ్లో .

ప॥ ఎంతమోసగించిపోయెనే | మాగోప లు॥ డే ॥
అ॥ ప॥ కాంతరో న్నాపిసప్రేమ | మంతో యున్నటులనటించి॥ యెం॥
చ॥ వగలమాది నానవతికే | మొగమోల మీ జెదెననుచు
దగవులాడి నేనెటురా | మిగిలిపోయె గదకార్యము
మిత్ర॥ తగునేయిటు నన్నసాటి | మాగువలలోపరాభిం
పగ నింతటికంటెను మే | లగుఁగానె సాహిత్యైక సంత॥

నీ. మోహనాంబు యి.తో • మోహగడని కల

నైసను చలువగా • నైసెనమ్మ

లలిత ప్రేమాలాప • ములసన్నుగోగొని

యపుడెంత నేయు నా • చెనుగదమ్మ

తోడి చేడియనా • దుష్టపక్షగనిల్లు

చెలియనో పరిధవిం • చెనుగదమ్మ

ధన్వాసి యనినాదు • తనడి సంతోషించి

యన్నపల్కిటు న్నన్న • మామౌనమ్మ

గీ. కామవని నీకిగటె • గామనీయ

చకినాక నన్నజయే • సతియటందు

భూపు నన్నెయి యుపక • ములగుల్కి

కానడాయె నాప్రేమనీ • కరి గొప్పా.

మంజరి.

అనిచగలఁ బొగులు సత్సభామఁ గనుగొని పలికెమ సభముటలు

సనజోలే లగుయిక్కిని నెమకక నవసె నీయనముటల

బహుకాంతావల్లభుని గోగ కొను పడలేకి సాకర్మముకలదె

తహతహ నొందగనేల నిమగ్నంబైన దాలిమివలదె

మణిమంత్రోపధ శస్త్రులచేతను మగనిమగువకు విధేయున్

బ్రాణయముగ్ధుఁగా జేయంగలిగిన హారల నతయఁగవలయున్

అట్టివిధుల శ్రీకృష్ణ సత్సభా మైకరతుని గానింప

గట్టిగనుభంపఁగలవు సపత్నీ కాంతలు శిరిముల వంప॥

గీ. ఇట్లు తనకూర్చి చెలి వచి ♦ యిందొకము
 నొందియట్టి మహామహిమ ♦ చెందినది
 గలిగియుండిన నాతని ♦ కాంచన
 బడి యభీష్టార్థ సిద్ధిని ♦ బడి ముద్ర
 కుతుకమున సత్యమనమున ♦ గోరుండ
 రజతభూమి ధరోపరి ♦ రాజరాజ
 శారదజ్యోత్స్న యినడుగ్గి ♦ వారిరా
 పైచి మృదు సన భండ ♦ పునీధన
 ధవనరోచి ప్రపూర్ణ గా ♦ తలబుడై
 భసిలమొప్పారి నొకచేవి ♦ పచిరమొ
 కరమునంగుండేకయు స్థితి ♦ కక్షమా
 బూని యగుచొచ్చె నాగద ♦ నినియచి కికి.

మంజరి.

చెలిచేనామని కన్యకావర్ణిల జేయించి కన్యాయగుచు
 పలుకకున్న సత్యమగునగుని తాపననకు డ్లిసెనగుచు
 శా. వైత్యా రాతినిరింతర ప్రణయపా ♦ త్రప్రీతి సంపన్న
 న్నత్యా ! సత్య ! యిదేలనేడు కడు ♦ న్నగోయి మున్నాప్రసా
 మత్యబోవుగ గారవించు ననిను ♦ బ్రాజ్ఞేయజెవ్వారలే
 సత్యాచారమునీయెడం జలిపినా ♦ రా? యేర్పడంజెప్ప మీ.

శే. గీ. అనిన మార్గోమ వట్టి యి ♦ క్లియెన
 యేమియు నెఱుంగనట్లు వ ♦ చించెనుభల్లి
 తెలియదేనాకు దగవున ♦ ఏర్పడియి
 జ్యేష్ఠయింటికి నాధుని ♦ జేర్చుటనను||

సీ. ఎన్నఁడేనియిఁపెడ ♦ నెంచడునాబాహు
వల్లికాకిల్పిత ♦ బంధనంబు
నెట్టిచోనేనియు ♦ నేచగింపడునాదు
భావపరిస్థిత ♦ భాషణంబు
నెఱుడువల్లననిచ్చ ♦ గింపడునాతోడి
• కేవలనాంతర ♦ క్రీడనంబు
నేనాఁడుఁగోపించి ♦ యెఱుగఁ డందందునే
జేయుపగిణయకోప ♦ చేష్టితంబు

గీ. లట్టినాప్రాణనాఘ స ♦ త్యావిధేయుఁ
దుదకు దుక్కిఁచేయింటి విం ♦ దునకుఁ బంపి
నాకునపకాఁడైతివి ♦ సారదయిఁక
నాకుసుఖమెట్లు కల్గు స ♦ న్నాసిచేడ.

మ • జ రి •

ప్రియునను రాగైక పాత్రమనుఁ గావెలయుచుంటి నిన్నాళ్లు
నయవిహీననై నీకతమునఁ గన నైతి నేటికీగోళ్లు
పతిచేసవతులు యెదుటఁబరిభవింపఁ బడిన సత్రిబతుఁడే
వెతలొందుచు జీవచ్ఛనంబుగాఁ బృథివివింక మనఁజాల
అనితనహృదయము రోషతోకముల క్గర్గన్ గాఢృతదూలి
కనుఁగొలకుల ముఁతైములులత బాష్ప కణములుఁబులరాచూలి
యుమ్మలికము నొందిననపుడా యమనూరడింపఁగాఁగోరి
యిమ్మొయి మృదుమధుర వాక్యముల వచియింఁచె వేల్పుజడదారి.
ఖమాచ్ - రూపకతాళం.

ఏలాచింతిల్లఁగనోబాలా | సద్గుణజాలా॥ ఏలా॥
బేలా యేమిఁకొదువయని | యీలీలం జాలింబడుచు॥ నేలా॥

కేవలమేనీభాగ్యము | శ్రీనల్లభుడగు కృష్ణుని
భావమెఱిగి ప్రేమించి | నీవశ మొనరించుకొంటి.
మిత్ర! అవిధిశచిధిఃకరించి | దేవపాఠజాతముగే
లీవనినాటించుకొంటి | విటు కలిగినసుఖమాచి॥ యేలా॥

సీ. అపకార మొనరింతు ♦ నంటివి సన్యాసి

నై తలబొమలును ♦ మూతినరసి
దైత్యారిపాద చిం ♦ తన తక్క వేయొండు

పనిలేని నేను నికా ♦ పద్మనయను
శనురాగ సర్వస్వ ♦ మొన కధినేతిని

గోవింపజేయఁగా ♦ గోరుదెల్లు
స్మరియింపుమీ పారి ♦ జాతపుంగథ నుప

కారమో లేకప ♦ కారమానో

తే. గీ. విప్రియమొనర్చువాడనే ♦ వెట్టొల్లి
అయిన నీవ్లి సందియ ♦ మందచేలఁ
గోరుమెదినైన నీమది ♦ గోర్కయన్న
రయమున నొనర్చినీదు సం ♦ శయముఁ పొందు.

మంజరి.

అనినారదుడఁడినమాటలు తన మనమున కించుకనాన్తి
బొనరించిన వంతసించి నెవ్వగఁ బోదోచిఁ లెక్కనితి
తాపసపుంగవ నీవన్నయట్లు తస్యముఁగాఁ జేయుదువే?
యీపరితాపము ననుఁగాల్పకంఠ నిల తటబోదోయుదువే?
అనిన మానిదేవునిపై నొట్టిపొకొని చేయుదునని చెప్పె
ఘనవిముక్త శీతాంశుమండలము కరణి సస్యముఖ మొప్పె.

గీ. నన్నె పేమించుచున్నాఁడు ♦ సనిననాభుఁ
డంచు నుప్పొంగుచును నా ♦ స్వాంతమందు
నేటికా పేమయంతయు ♦ నేడేగి
కాయ యయ్యెను నీవును ♦ గంటికికద.

గీ. కాన నికమీద నామనః ♦ కాంతుఁడెపుడు
నన్నె పేమించు నట్లు నన్ ♦ గాక యితర
కాంతఁ గన్నెత్తి నెఱుంగు ♦ గాంచకుండు
నట్లు చేసి రక్షింపు మ ♦ య్య మునిచంద.

మంజరి.

అనిపలికిన లేనగవు మొగంబునఁ నః ముగొనఁగ నారమఁడు
వనజాననక్లిష్టయొఁ గలవాకిల్పనాగుణవిభారమఁడు
నీపత్యనురాగము నామనికి నైష్ఠ్యపూరించెను
రాఘవేని కాఘరముఁ జేయుదువు రిమాఁకఁ గాగిల్లి
నీయడిగినయర్థము దుస్సాధ్యమై యలరా ఘనమ్మ
చేయఁగలవో లేరొముండుగ మోచింపఁవలయును సుమ్మ.

సీ. వ్రవతంబొనరించి ♦ యిందినా సుందరి

విగ్రహపేరురమున ♦ వెలయుచుండె

నైవతంబొనరించి ♦ హిమమల కన్యక

వరునినామేనయి ♦ వాసికెక్కె

నైవతంబొనరించి ♦ యిందాణియనురాగ

వత్సరియవాల్లభ్య ♦ ఫలముఁగాంచె

నట్టివతంబు పు ♦ ణ్యకమను పేరునఁ

బరగుదానిని నీవు ♦ భక్తిజేసి

గీ. ప్రాణనాథుని ప్రణయ న ♦ రవ్యభ్యమునకుఁ
దగునిధానంబునై తోడి ♦ తరుణులతల
మానికంబునై పుత్ర సం ♦ పత్నమ్మిది
నంబునై విలసిల్లెద ♦ వంబుజాక్షి.

మంజరి.

నతమాహాత్మ్యముఁ గొనియాడిన నవ్వనిత నారదుసిగాంచి
కుతుకంబున నిటుపల్కె నెన్నియో కోరికిలమదిని నెంచి
నతవిధానమెఱిగింపఁగదే యాశ్రితవత్సల దయయుంచి
యతిశేఖర యెంతకష్టసాధ్యం బైనఁ జేసెదఁపించి.

కం. అని సంతసంబు ముప్పిరి

గొన మరిమరివేడుచున్న ♦ కోమలిఁగని యో
పనితారత్నమ చెప్పెద

వినుమని యానతముఁజేయు ♦ విధముటుపల్కెన్.

నీ. వంచాగ్ధునై ♦ శరగు వాసరమున

ముందిష్టజేవతం ♦ బూజసేసి

యన్వల వేదశాస్త్రార్థ ♦ పారఁగుఁడును

సత్య దయా శౌచ ♦ శాన్తియుతుఁడు

భూమిసురుండు దఁ ♦ పోరాశియునునగు

బ్రహ్మర్షిగాని దే ♦ షర్షిగాని

విధివిధానంబున ♦ వివిధ పూజలఁజేసి

దానమునకుఁ దగు ♦ దక్షిణ నిడి

గీ. క్షితిసురులను దాంబూల ద ♦ క్షిణులచేత

నవ్యరుచిరాన్న సంతర్ప ♦ ణంబుచేతఁ

దనిపి యామీదఁ బ్రాణేశుఁ ♦ దావసునకు
దానమిచ్చిన వ్రతము స ♦ త్ఫలముఁగాంచు.

మంజరి.

ఈగతిఁబలికిన నారదమునినరు నీక్షించి భయముగదుర
బాగుగనాలోచించి యుక్తవాక్ష్పద్ధతిననెనమ్బుదిత.

వసంత రాగం—చతురశ్రం.

ఏ పగిది నీవ్రతమొనర్తుకా | బ్రాణేశు నెటుదానమిన్వనేర్తు || నే||
తాపసపురుషులత యింతకంటెను | తోపదెవేరొక తోవ
యెదియు || నే||

ఇంతచిత్రతరమైన వ్రతమునే | నెన్నఁజేని కనివినియు నెఱుంగను |
కాంతుని దానముగాఁగడినపిదపఁ | గాంతలకేగతిఁగలుగుసౌఖ్య || మే||

మత్రి || ఒకపరి సవతుల | యిండ్లకేగెనని

వికలనై యిట్లు | వేగించుచుంటి

ప్రకటముగ మునికి | దానమొసంగిన

నిక నెటులమనఁగఁ గలను పుడమిపై

నకటకటా విడువగ జాలను మా

మకయవ్వనవన నవ వసంతు || నేపగిది ||

మ. అనిచింతిల్లెడు సత్యభామ మదికా ♦ స్లదంబు సంధిల్లి ని

ట్లనిపల్కెం గలహాశనుండకట స ♦ త్యానాధునిం దానమి

చ్చిన నేమయ్యెడు నాధుఁదూఁచుధనమే ♦ చేకూరు నేనాతనిం

గొనఁగావచ్చును మౌనియొద్దనిక సం ♦ కోచంబుఁ బోనాడుమీ.

గీ. ధనము లేకయుండిన ధనే ♦ తరముచేత

నైన నాధునిఁ దులఁదూచి ♦ యా పదార్థ

మును నతనికిచ్చి నాధునిః ♦ గొనఁగవచ్చు
నింతమాత్రకు చింతిల ♦ నేల చెపుము.

గీ. ఇట్టి దానమునకుఁ గృష్ణుఁ ♦ డియ్యకొనునొ
లేదొయనుమాటఁ జెప్పఁగా ♦ రాదు కాని
దానమిచ్చిన పిదప నీ ♦ భవుని గొనుట
వింతకాదన్న మాని క ♦ య్యింతిపల్లికె.

మ • జ రి.

అశఘా ప్రాణేశ్వరుదానంబిడుటననేమో యనుకొంటి
వినఁగా నీవాగ్వైఖరిసులభ • బనినేచు తెలిసికొంటి
నాకాంతునెకాదు వేయికృష్ణుల నైనదూపఁగల ధనము
నాకడఁగలఁజిఁకఁ జేయనేల నెన్నఁగఁబదార్థ సాధనము
ప్రతమొసరింపఁగ ననుకూలంబగు వాసరిమెద్దియొ చెపుము
అతిశ్రేఘ్నముగా నొనరింపవలయు ననిత్యరఁజెప్పెను మనము
నానాధుఁడు నాకడకురావలయుఁ గాని కొడువపనియెల్ల
పూనిక నేదలఁచుకొన్నఁజేయ పోవుననుమాట కల్గి॥

గీ. అనుచు సంతోష వారాశి ♦ యందుఁదోఁగు
సుదహికి వ్రతంబుఁ జేయఁగ ♦ శుభ దినంబు
రేపెయని నిశ్చయించి య ♦ త్తాపసుండు
మరల నిట్లునచించె న ♦ మ్మానినిఁ గని.

మ • జ రి.

దానమొవరికీయ నెంచితివి సత్యాదేవీయని యడుగ
నేనితరులకిత్తునె సత్పాత్రుఁడ వీవు నాకడంగలుగ
తప్పకరేషటి వ్రతసమయమునకు దయచేయవలయుఁ దాము
యెప్పటికిని తమయాశీర్వాదమునే కోరుచుందు మేము

అనిన ముని సంతసించి యింక నేజనియెదనంచు వచింప
చనువున సత్యనమస్కరించి యనియెను మదిఁగుతుకము నింప॥

గీ. అట్టి నారదమానీంద్రు ♦ ననిచి కృష్ణుఁ
డేఁగుఁదెంచెడు సమయ ము య్యెడిని నీవు
సతని రానీయవలదని ♦ యాత్మ నఖని
పనిచి చనె సత్యయుగ గోప ♦ భవనమునకు.

మంజరి.

శ్రీకృష్ణుండట రుక్మిణియొనరించిన విందునారగించి
యేకాంతంబున నాయమభేదగబెల్లఁ బోననునయించి
తానొనర్చిన నిరాదరమున సత్యాసతి తపించుననుచు
మానసమునఁ దలపోసి సత్వరంబవసంతకయుతుఁడగుచు
సత్రాజిత్తనయాశుద్ధాంతము సమీపమునకుం బోయి
మిత్రునకిట్లనె నటఁగావుండిన మెలఁతఁజూచి ఘణిశాయి.

గీ. ఏనొనర్చిన తప్పున ♦ కిందువడన
కోపగించి నన్ రానీయఁ ♦ గూడదనుచు
ద్వారమునఁ గావువెట్టె నీ ♦ ననితనింక
పొలతి చెంతకు నేనెట్లు ♦ పోవువాడ.

గీ. ఏను వచ్చుచునుఁటిసం ♦ చిదియెఱింగె
నేని మరియును బింకముఁ ♦ బూనుఁ గాన
సఖుడ ! నీవేగి దాని మో ♦ సంబు జేసి
నా ప్రవేశ విధానము ♦ నడపుచుయ్య.

మంజరి.

అని హరిపంచిన వాభూసురుఁడా ద్వారమును సమీపించి
చనఁబోయిన యాకటకుపదనుగల చాన యతనినదలించి

బేహగ్ — చతురశ్రం.

దాసి-పోవలనుపడదు నిలు | నిలువుమచట పలుక వేమి నొన్నే బాపడా |

దేవిసెలవులేదెవ్వారికేనని | తెలుపుచుండగ నె చెవుడా || పో ||

వసం-ఓసీ? నావంటి బాహ్మణుని దాసి? | కనుగానకిటుల పడదోసి |

కారులు ప్రేరదవే ? దాసి ! | ఆవాసుదేవు చెలి కాడనునే

నెన్నడెనెఱుగవె నావాసి ||

దాసి-అంబుజనాభుండెచ్చట నీనాం | టిం బర తెందితివేల ? యిటకువై

శంఖతెల్పుమీ మహారాజమిత్రంబే! హా! గుఱుతింపనైన || పో ||

మంజరి.

దాని మాటవిని తాబెదరింపందలచి యనియెడ జెలియొడ

దానినె సత్యాదేవికిఁదెల్పుగ నేనిటకు వచ్చినాడ

పరమభక్తితో పతిదైవముగా భావించుచు బూజించు

నరవర్ణిని రుక్మిణియింట నె యింక వాసుదేవుడు వసించు

తన్నుచుఁ ద్రిష్టలబెట్టెడు మీసాత్రాజితినెమ్మొగమేని

యెన్నఁటికిని జూడఁడు శ్రీకృష్ణుడెంతనండి చలమూని.

గీ. అనిన వెఱుగఁది దాసి యి డ్లనియె నతని

కక్కట వసంతకా! యిది డ్లనికువంబె ?

దేవికినూటలన్నియుఁ డెలిసి వత్తు

ననుచు నదితారె డ్లకృష్ణండు నటకుఁజేరె.

మ. అరవిందాక్షుడుఁ జేరఁబోయిక నె శు డ్లధాంతంబునం దీవ కొ

ప రసావేగ విఘ్నార్ణమాణ నయనా డ్లభాంతసృనద్బాష్ప సు

కర వక్షోజమలంకరింపు నవము డ్లదామరైన్యవృధా

తుత లావణ్య మయాంగధామఁ దన ము డ్లద్భుంభామ నిశ్లేమనుకా.

మంజరి.

కని తక్కుచుఁ దారుచు వెనుబాటునఁజని యమకనఁటు మూసె
ఘనవేణి చిరాకునఁ బ్రాప్తేహి కరమాల నవలఁద్రోసి
కోపహరణ వాక్యములనేకములు గోవిందుఁడు పనియించె
దీపించెడు కోపంబున సత్యాదేవి మరియు భీష్మించె.
ఉ. ఎంతఁగబుజ్జగించిన నొ ధీత ప్రసన్నత నొందకున్న యా
కాంతకు వేరుభంగిఁ గుతు ధీకంబొనఁగూర్పఁగ నెంచి శౌరియుం
జెంతకుఁజేరి యిట్లనియెఁ ధీదేహి! నానతులందు నిన్నె పే
మింతుగదా మదికా సరస ధీమే యిటునన్ను విరాకరించుటల్.

గీ. అనిన సత్యావధూటి యి ధీసయె నెర
యేమి వినయమా! నన్నెట్లు ధీలేడిపించి
జ్ఞేష్టయింట విధిదారగిం ధీచినదికూడ
నట్టి నావయిఁ శ్రేమకే ధీనా? ముకుంద.

చ. అనవిని కృష్ణుఁడెట్లనియె ధీనన్దమాభి! ముఖమిందినా వెనీ
చనువును గోరికాదె త్రిద ధీశాధిపుఁడూలిఁచి పాకిజాతముం
గొని భవదీయకేళివని ధీనాటిలివెచ్చటి గాధలేనీ
మనముననుండు కోరికల ధీమానిని! కోరుమ యిప్పుడేదెదన్.

గీ. ఎపుడునీకు వసుండ్డనై ధీయట నెయుందు
నేని నీవతతోనె సు ధీతృప్తిఁజెంది
నన్నిఁకేదియుఁ గోరవం ధీచెన్ని నిన్నుఁ
గుపితఁగావించి వరములఁ ధీగోరఁజేతు.

మంజరి.

అనిహరి పల్కినమాటలువీనుల కమ్మతపు సోనలఁజూలి
తనరిన సంతోషించి సత్య యాతనిబిగికొఁగిట సోలి

హృదయేశ్వర నీమాటలనిపుడే నెట్టుల నమ్మగవచ్చు
ముడమారగ నాకోరికెదీర్చినపుడుగద సంతసమిచ్చు
ననినఁ బోయిసీ! నామాటలయందు దంతనమ్మకములేదె
ఐనుమిప్పుడే వెదిక్కున నన్ గోరుకొని పరీక్షింపరాదె.

త. వనదుపానాభుఁడిట్టు లని. ♦ వార్యగతిం బ్రణయాభి బద్ధుడై
యనఁ దనముద్దునెల్లఁడగు ♦ నట్టి సుకాలము వచ్చేనందు నె
మ్మనమునఁబొంగి యిట్టులను ♦ మాధవ యిద్యోడఁ బుణ్యకవ్రతం
బు నొనరుపం దలంచితిని ♦ పూర్ణకృపన్నెరివేర్చి కావవే.

తే. గీ. దేవమునివరుఁడనాఁడు ♦ తెలిపె నావ్ర

తంబు సర్వార్థ సంసిద్ధి ♦ దాయకంబ
టంచు నేదానిఁ జేయఁగా ♦ నానపడెద
సంబుజాతాక్ష నీనహా ♦ యంబు కొరకు.

మంజరి.

మేలుమేలు సత్యానీచరితము మిక్కిలి స్లాఘాపదము
శీలవతుల మేలుబంతినై సుశ్రీకవగుమవను పదము
ఇశరునిఁగా నన్ననుమానించితివే? నాపున్నెప్పు బుట
వ్రతమఖిలాభీష్టప్రదాన తత్పరము శుభకరంబంట.
వాగతీతమహిమాఘ్యుడైన దేవమాని తెల్పడునంట
యాగర్భ క్రీమంతురాటు సత్యాదేవి చేయునంట
యింతకంటెఁ గావలసినయది నాకేమున్నరెంచిచూడ
సంతసమునఁ జేయుమానీ యగ్రీష్టార్థంబు లొసఁగువాడ.

మ. వనితా! నీకిప్పుడేమి కావలయునో ♦ వాఁనింపు మవ్వారిగా
ధనమా! కాంచనమా. గృహమాస్తామములా ♦ ధాన్యంబులాభూషలా

ఘనదంతేంద్రములా హయవచయమా ♦ గ్రామంబులా చేడలా
మణులా వస్త్రములా సువాహనములా ♦ మాన్యంబులా గోవులా.

ఉ. నావుడు సత్యయుట్టలను ♦ నాథ ! భవత్కరుణాకటాక్ష వీ
క్షావిభవంబుచేతధన ♦ సంచయమాది సమస్తనస్తువుత్
ప్రోవులుకాగ నాకడ న ♦ పూర్వగతిన్ రహించుచుండు నిం
కేవియు వల్లునాకు నలి ♦ నేక్షణ నీదగు ప్రాప్తుగోదన్.

మంజరి .

తెలియలేదు నీభావమునాకని జేనీనుతుండనినఁ
గులుకుచు నదియేదియొ నీవె తెలిసెనొనుమనియెఁ జంద్రవదన.

తే. గీ. ప్రాణనాయక ! పుష్పక ♦ వ్రశముఁజేయు
భంగి తెలియునె ? యనిసశ్య ♦ భామయాడుగ
సతత నాతీపరీరంభ ♦ రతమనస్కుఁ
డనగునేనేడ నతిమదే ♦ డయనెకౌరి.

మంజరి .

“అలస్యాదచ్యుతావిష” మనియెడు వారోక్షి ననునదించి
జాలముసేయుట మేలుకాదనుచు సత్కృతామ వదిలెంచి
వ్రతిమనఁగా భర్తృదానమని చెవిఁబలుకుచు లజ్జాగొనియె
నతిచింతితుఁడు • బోలె నటించుచు హరియాపె కిట్టులనియె.

శహనారాగము - రూపకతాళము.

ఇంతయేనా నీప్రేమమో | యిందీవరనమునా॥ యింత॥
కాంతరో నాప్రణయము నీ | కింతలోనె వెగటాయెనా
సుంతయైన నెనరుజూపక | నింతి యీపగిదిఁజేసితి॥ వింత॥
మిత్ర॥ మానినీ నీవచోవృత్త | మానినీకంటె నితరము

మానినీదగు పరిమాభి | మానినీత్వము మనఁబుసఁ
గాని నేవించునాకిటుఁ | గానిసీ వినఁగిపఁగొటఁ
గాని సిగ్గిడితిముఖరా | కానినీశహనాయుఁ॥ దిం॥
తే. గీ. అట్టులైన సంతోషమే యగుచుగాని

దానజెవ్వఁజేయఁగఁ ♦ దలచితివని
వెన్నుఁడడిగిన మిమ్ము నే ♦ విచ్చు నార
దునకె యీభర్తృదాన మి ♦ త్తుననెసత్వ.

తే. గీ. అపుడు శ్రీకృష్ణుఁ డెట్లను ♦ నకటసత్వ !
చేతులారఁగ నీసేవఁ ♦ జేయఁగలను
గానిచేయఁగఁ గలనె యీ ♦ కలహభోజి
పాదసేవ నన్నిటుశేయ ♦ భావ్యమగునె.

సీ. జలుగుబంగారు డు ♦ వ్వటువఁ గట్టుటమాని
కఠినవల్కలములఁ ♦ గట్టుమనునొ
సలలిరచందనా ♦ మలనుఁ బూయుటమాని
బూడిద నెమ్మేసఁ ♦ బూయుమనునొ
రత్నముక్తాది హా ♦ రములఁదొడ్డుటమాని
తులసిపూసల పేర్లఁ ♦ దొడుగుమనునొ
నవ్యకాంతానిరం ♦ తరయోగమునుమాని

యోగాశమనమశ్లే ♦ యుంచుమనునొ!

తే. గీ. మఱియు నెయ్యది చేయట ♦ మానుమనునొ
యెయ్యవి యొనర్చుమనునొ య ♦ తీశ్వరుండు
భసితభూషితుఁడాహరి ♦ భక్తుఁడా వి
రాగి శేఖరుఁడక్కటా ♦ రాజవదన.

మ. ఇటులెంతే మురిపంబుగా బలుకు బ్రా • చేశానునిం గొగిటం
గుటిలాశాశ శిరోజహత్తుకొనియో • గోవింద ! నీకట్లు సం
కటముల్చేకురః జేకునే మునికి రొ • క్కంబుందులందూచి య
చ్చటనే యిచ్చెదనిన్నుగైకొనెద నీ • శా ! నన్నునున్నెపుమా.

మంజరి.

మిన్నునుమన్నుం గానకపల్కెకు మొఱతుకకనె హరివీక
నన్నుదూఁపగల ద్రవ్యమునీకడ నున్న నెచేయుదుగాక
కాకయున్న మోసముసంఘిలునో కాంత ! యిందుచే మనకు
లోకులు గేలియొనర్తురది యూర్జించిపుము త్వరపడకు.

తే. గీ. ఒక్కకృష్ణుని నననేల • నొక్కవేయి
కృష్ణులందూఁపగల్గిన • పృథులధనము
కలదు నాకడ నాధ ! నీ • కరుణచేత
నమలకు నీవు సందియ • మందచేల.

మంజరి.

అట్టినమ్మకము కల్గియున్న వ్రతమాచరింపుమిక రేపె
నెట్టిననిక పోవుదమదేశియిన్ వే.గుమక్క పొడచూపె
నీసపత్నులకు నాబందుగులకు నీ సవడిఁదెలుపకుమీ
యీసునవారలు విఘ్నమునేయగ నెంచెదరు పదిలము సుమీ
అనితెలుపుచు రేపటికార్యక్రమ మాలోచింపగవేడి
దనుజాంతకుడతర్భవనమునకు దయచేసె సత్యగూడి.

తే. గీ. నననవోత్కలకమల కా • నన విహార
కలితకాసార శీతల • జలపరిపు
తిసురభిలైత్య మాంద్య వి • దృష్టగంధ
వాహపోతముల్ తెల్పె • బ్ర • భాతిమగుట.

మంజరి.

అంతట నత్నాదేవిసున్నాతయై దున్వలువంగట్టి
 వింతగ నానారత్నద్యుతిచే వెలుగు భూషలంబెట్టి
 పురమునఁగాపురమున్న మహీసుర పుంగవులను రావించి
 గతునతనంబున, దనకడఁగల కనకామల సమకూర్చించి
 సమయామునకు వచ్చిన నారదుఁడగు సపర్యనాశాధించి
 రమణుతోడఁగూడిపూజా మందిరప్రవేశ మొనరించి
 సమ్మతేదనయిష్టదైవమగు భాస్వంతుని పూజనొనర్చి
 పిమ్మట వ్రతాంగపూజాదికమును విధివిధానముగ తీర్చి
 ముసినాయక ! యిక మద్భర్తృదానమునుఁ బుచ్చికొమ్మనవుడు
 మనమున నాలోచించుచు జ్ఞాపకముననటించి నారదుఁడు.

తే. గీ. చేయి విడలించుకొనుచు నో • చేడ ! నీకు

నొక్కమాటఁజెప్పఁగ మఱ • పొందినాఁడ

శౌరితోఁ బారిజాత వృ • క్షంబుఁగూడ

దానమీవలెనన్న న • త్తన్ని పోకె.

ఉ. తలకలంతనొందెను ము • నీశ్వర నన్నుఁ గృతార్థఁజేయఁగా
 జాలిన యీవృత్తంబు కొన • సాగుటెముఖ్యముకాని దానమీఁ
 జాలన? తుచ్చవృక్షమును • సంశయమేల గ్రహింపుమయ్య నా
 పాతిఁటి పారిజాతమయి • పద్మనభాక్షుడె నాకుఁ దక్కఁగన్.

మంజరి.

అనిపలుకుచు చెలిచేనావృక్షము నచటికిఁ గొనిరాఁజేసి
 మునివర ! పిమ్మటిపనియేమన నిట్లనియె నాతపోభ్యాసి
 కాంతరౌ | పూసరమున నాతరువునఁ గట్టముపతినని పనిచె
 కాంతునిఁగట్టుట యెట్లని బజ్జాకాంతయై యూపెనెలిచె.

తే. గీ. సత్యయిట్టులలన్జా వ ♦ శంసదయయి
 యూరకుండినఁ గృష్ణుడ ♦ య్య విదముగుద
 తనమునకు గర్వమునకు స్వాం ♦ తమునచవ్వి
 యిట్టులనియె నయ్యమకోర్కి ♦ యిరుమడింప.

ఉ. సిగ్గిలనేల २ బాల ! ముని ♦ చెప్పినమోహ ప్రత-బొనర్తునన్
 పగ్గెనుబూనితీ దివిజ ♦ పాదపశాఖకు నన్నుగట్టి యే
 యెగ్గనకుండ దానముగ ♦ నిచ్చిననుం దులఁ దూఁచి కొనన్
 లగ్గువెంటనే న్రత ఫ ♦ లంబును నీకు లభించునొత్తేక్ష.

మంజరి.

ఈగతిఁ బ్రాణేశుఁడుఁ దన కోరిక కింత ప్రోత్సాహమునఁగ
 నాగజగామిని యల్లొనర్చె నందామ్మజు సంతసమెనఁగ
 అట్టులుసతిచేఁ బ్రేమరాశిమనఁ గట్టఁబడు నలనిఁగాంచి
 పట్టరాని సంతసమున నారిదుఁడ్లను హరిగీర్తించి.

కామవర్ణనిరాగం - ఆదితాళం.

ఎవరెఱుంగఁ గలరీశ్వర విలాసము॥ నెచ॥

భువనత్రయ శృష్టిస్థితిలయములఁ బొనఁచెడుమహానుభావుని లీలల

నిరతతపోవ్రత | నియతిగృశించెడు

పరమయోగి హృ | త్పంజరములనైన

సరసిజభవాది | సకల సురనికర

స్థితతర దృశభక్తి | పాశములనైన

నరయఁగఁ గట్టువడక వేదాంతనికరములచేఁ దెలియఁబడక నెందున్

గన నదృశ్యమై చన నగమ్యమై | విన నవేద్యమై కొన నసాధ్యమై

పర గెడు తేజము కట్టుచడియెత్తే | హరియొక కామవర్ణని చేరనాహు.

తే. గీ. అవుడు నారదమునికి స ♦ త్యాచఘాటి
 డానముగ దారవోసె వై ♦ త్యాసహిష్ణు
 లోకవిద్వేషి లోకని ♦ రాకరఘ్ను
 శ్రీమనోలంకరిష్ణురో ♦ చిష్ణుగృహ్ను.

మంజరి.

ఆవల హేమ మయంబగు త్రాసున యదుకుల క్షేరునుంచి
 తీవరముగఁ నొక వారపుసొమ్ములఁ దెమ్మని సకియంబంచి
 తులయందుననిడి శ్రీకృష్ణనితోఁ దూగకున్న నీక్షించి
 మెలత మరొక టింకొక్కటియని తనమేని సొమ్ములందుంచి
 యెంతకుఁదుల కదలకయుండినఁ దన యేసువారముల సొమ్ము
 పొతముతోనుంచినఁ దులాకోటి వంగదర్యాను లనమ్ము
 జనకుఁడిచ్చిన శ్యామంతకమణిచే సంఘటిలిన కాంచనముఁ
 గొనితులయందుంచినఁ గలుగదయెఁ గొంచెముం బ్రయోజనము.

తే. గీ. అట్టి చిత్రసంఘటనము ♦ నరసిసత్య
 చింతఁడి నారదా ! యేమి ♦ చిత్రమింత
 బరువు నాకాతుఁడున్నాఁడె ♦ భక్తి త్రాసు
 మోసగింపదు కద యన్న ♦ మునివచించె.

కం. త్రాసున నింతయుఁ గలుగదు

మోసము తెప్పింపుమింక ♦ ముద్దయ ! ధనమున్
 వేసరక తూచికైకొను
 మీ సరసీజాతు జాల ♦ మేలా యింకన్.

సీ. అనిమునిపల్కిన ♦ నౌఁగాకయనిసత్య
 జనకుఁడిచ్చిన ధన ♦ సంచయంబు

కాజులగెచ్చి ము ♦ గారెయిచ్చినదవ్యం
మునుపైసతోగూడ ♦ బోవుజేసి

తులయందు బడనెచి ♦ తూగకుండుటగాంచి
దైన్యంబుతోనార ♦ దా ! ధనంబు
చేతగాకున్న ధ ♦ శేతరంబుననైన

దూఁపనచ్చునాకాదె ♦ తోయజాక్షు
తే. గీ. ననిసాధ్యంబైనచో ♦ నస్లేచేయ
వచ్చునని మునివచియింప ♦ వాలుగంటి
తనదు సర్వపదార్థముల్ ♦ త్రాసునందు
జెట్టి హరిదూఁపజాలక ♦ బెడ్డిట్లె.

మంజరి.

ఏమిసల్య నిచ్చేష్టికై యటు లేచి చూచుచున్నావు
ఈమాత్రమె యగునానీకడ గల యెల్లపదార్థపుబోవు
కోటికృష్ణులగూఁచెన ధనమునకుం గొదువయేలేదంటి
సాటి వనజ నయనలలోపల బెలుచున నగుబాటుగంటి

సీ. సత్య ! నాచెప్పిన ♦ నరణిగృష్ణునిగూఁచి
కైకొనలేనెతి ♦ కాసనితిఁకు

బారిజాతంబునా ♦ పాలయ్యె సన్యాసి
నేవీరలను భరి ♦ యింపఁగలనె

వికయించెదఁ గృష్ణు ♦ విపణివీధులఁబెట్టి
పారిజాతము సుర ♦ పతికొనఁగెద

ననుముని వాక్యము ♦ ల శనిపాతములట్లు
వీనులుసూడిన ♦ పెరిదియడలి

తే. గీ. దాసదాసీజనుల వ్రత ♦ ద్రష్టలగని
 యయ్యమాకృష్ణఁ దూషరా ♦ రయ్యహోమ
 వస్తువాహనముల నిందు ♦ వైవరయ్య
 యనుచు వగచుచుఁ గష్టపన ♦ కనియెన్ని.

కేదారి - చతురశ్రగతి.

అలుకా న్నాపైయదుకుల | తిలకా
 పలుకాడవు సత్కృపచిలుకగ | నలుకా
 బలుకాకల పాలైమనమున | గలకాలమునిను వలచుఁ దిందాలకా |
 కులకాంత యిటులకాంచు ది | గులుగాంచియుఁ బలుకాడ
 వింకేదారి.

తే. గీ. మాయనజ్జ లేకయనీవు ♦ మాటలాడ
 రాదుకృష్ణా ! యటన్న నా ♦ రదనిగాంచి
 యంతరంగము రోష శో ♦ కైకనిలయ
 మైనగన్నీరు నించు చ ♦ య్యతినిపలికె.

ఉ. ఏదియొమేలుసేయ మది ♦ నొచినవాడవపోత వచ్చి దు
 ర్వాదమొనర్చి యీవ్రతముఁ ♦ బల్కివిభుత గయికొంటివంతతో
 మోడముక్కలేదె ? యదు ముఖ్యుని నంగడిఁ కట్టియమ్మదే ?
 నాదగు కాపురంబిటుల ♦ నారద! నవ్వగఁబాలుసేయదే.

మంజరి.

తన్నిటు శోక భరంబున నాడినతరుణి పల్కులాలించి
 వెన్నడ లెమ్మికపోవఁగవలె గడువేగ కైకొనువిపంచి
 యోగదండమును స్పటికాక్షమాలయును నియ్యవైకైకొనుము
 ద్యోగంగా జలపూరితముఁ గమండులువు గూడ చేకొనుము

అనితనకడగల వస్తువులను గృష్ణునకున్నోవఁగ నొసఁగి
కొనిపోయె సతనిష్క్రయింపఁగాఁ గోరిపలులరి దిరిగి

మోహనరాగం - ఆదితాళం.

కొనరయ్య శ్రీకృష్ణఁ | గోవిదులారా మీరు॥ కొన॥
ఘనతర కరుణారసపయోనిధిన్ |

గుణాధిన్ కేవలశేవధిన్॥ కొనరయ్య॥
మిత్ర॥ సతముఃదానముఁ గానిడిమరలఁగ
నితనిదూఁచు కొనఁగఁజాలక స
మ్మలీతఁ సత్వాచేపి యొసఁగనీ
గతినమ్మెద భరింపజాలక లోక మోహనుని॥ గొన॥

తే. గీ. నాధునీతి నంగడి ♦ వీధినమ్మ
నారదుఁజూచి శోకభ ♦ న్నయయితనదు
గర్వమును నాభిజాన్యముం ♦ గట్టిపెట్టి
బయలుదే వెగబడి సత్య ♦ భామయపుడు.

భాగేశ్వరి—ఆదితాళం.

అకటాయెఱిటి వికటాపద వట్లెన్ | బౌరా బౌరా బౌరా॥
సుకరంబనియూ సురముసి చెప్పిన | వికలనైచేసి వేమదనైతిని |
యిక నేగతియో విభునిగొనఁగా | భరింపం దరంబే హరిం
బాసినం | బాణముల్ నిల్చునేనాకున్॥

మిత్ర॥ సరినాగుల నగ్గిగన్యనై యీ | సరికిగృష్ణుననురాగాప్పదనై |
పరమపురుషుడగు ముకుందుని వామ | భాగేశ్వరినైన నాకీ
నాటికిన్॥ అకటా॥

మంజరి.

యీమంశముగనుగొని మునిశేఖరుఁ డింకొకవీధికి నేగె
నాయకుపోగడఁ దెలియలేక యన్నాతియు వగలందోగె
శౌరినిట్లనేకపథములంగొని చనుచు సత్యనలయించి
నారదుడచ్చట గుమిగాఁగూడిన నరవటులను వీక్షించి.

కల్యాణి—అది.

మిత్ర! సతత తపోదాన వ్రతనియమ

ప్రతిచేతనెనఁ జిక్కినివాఁడు

అతిసులభముగా దొఱకుచునున్నాఁ

డేయ్యలారా! సకలజగత్కల్యాణుని॥ గౌరవ్య శ్రీకృష్ణ॥

తే. గీ. చుచుపల్కిన నచ్చటి ♦ యదుతనయులు

మూఁకభక్తి పరాయణు ♦ ల్బుందు వెచుక

ఁజుక నమారెమాకృష్ణు ♦ నమ్ముకొనఁగ

పేడెవండని మానీందు ♦ వెంబడించి.

గేయము.

కొట్టుకొట్టుండి కొట్టుండసె | బుట్ట పగుల॥ గొట్టు॥

సత్తెబామ దానమిస్తె | మాత్తరం మా సిన్నికుష్టు

నెత్తికెల్లడంట యీడి | నెత్తిమీది వీసురాల॥ గొట్టు॥

తే. గీ. ఇట్లు నారదుఁ గొట్టనుం ♦ కించుచున్న

వారి వారిచి శ్రీహరి ♦ పల్కెనిట్లు

సత్య వానమొసంగె నే ♦ సమ్మతింప

నీతఁడు గ్రహించె మీకిది ♦ యేల పొందు.

కం. అని వాందలించి పంపించె

జసిరా యాదవులు పిడిపి ♦ సత్తెనపత్తుల్

చనుదెంచి యాపిధంబు

న్వినెత్తంగివిసిముసిని ♦ వేడ నతడనెళ్.

సీ. సకల చరాచరే ♦ శ్వగుఁ దూఁపజాలిన

ధనమున్నదే భక్తి ♦ ధనముగాక

దైత్యులలోఁ గొను ♦ ద్రవ్యంబుకలదే య

వ్యయభక్తి యనెగు ద్రా ♦ వ్యంబుగాక

హరి వశ్యుఁజేయు ప ♦ ద్ధాంబు కల్గునే

ధర్మభక్తియన్ పదా ♦ ధ్మంబుగాక

తులసీ విభూష య ♦ దూఁచ తస్యమువేరే

తెనరునే భక్తి తె ♦ త్వంబుగాక

తే. గీ. నింతమేటికే సచ్చక్షుఁ ♦ సచ్చక్షేచి

యొక్క తృణమును తొగ్గునని ♦ దుఁచెనేని

దూఁచవచ్చు శ్రీకృష్ణుని ♦ దోయజాణు

లార ! యన సత్క గామాట ♦ లాఁకించి.

మంజరి.

మువినాయకయట్టిదృక్తుడే ♦ భూమినెదయిన నున్న

జని పార్థించి యిచోటకఁగొని గాజాలుడుఁ దాపసి మిన్న

చెప్పుమనుచు నెంతయు బార్థించెను చేడియఁగని యామాని

గొప్పభక్తురాలుగుక్కిణి వేఁడుకొని తేజాలిలిపేని.

తే. గీ. అనిన నారదుమాట పే ♦ శనముఁగాఁగ

దలఁచి తననాఘనడిగి యా ♦ తండుగూడ

నదియె నిక్కంబనంగ న ♦ య్యంబుజాక్షి

మనమునందుఁ బశ్చాత్తాప ♦ మినుమడింప.

సీ. విందారగింపంగఁ ♦ బిలచినబోవక

పాశేతుఁగూడఁ బో ♦ వలనదాటి
నంతతోనుండక ♦ నతికఠినాలాప

ములఁబల్కి యాపెఁ జిం ♦ తిలగొనర్చి
తదిగాకనత్తింట ♦ నదుగుఁబెట్టినదాది

యెన్నఁమఁ బగతోడ ♦ నే కడపతి
నట్టి రుక్మిణీచెంత ♦ కఠిగి నేఁ జేసిన

చెనటి కఠలనెట్లు ♦ సెప్పదాన

తే. గీ. నెట్లు పార్థివగలదాన ♦ నేనునేయు

దాన నెట్లును నాకిది ♦ తప్పదింక

ననుచుఁ దులసిని బూజించు ♦ కొనెడు సవతి

పజ్జకుంజని కాన్డపైఁ ♦ బడివచించె.

ముఖారిరాగం - రూపకతాళం.

అక్కా ! నీపాదములకు | మొక్కివేడెద॥ అక్కా॥

మిక్కిలి దీననగునాకు | దిక్కునీవెయనినమ్మతి॥ అక్కా॥

నా యవినయ కార్యములను | నయములోడ క్షమియింపుము

శ్రీయదు శేఖరుని బ్రాణ | నాయకుని స్వక్షింపుము

మిత్ర॥ ఆయతి కపటంబున న | న్నియెడ మోసగించి కొని

పోయి విపణి నమ్మచుండెదోయజాతు నరక ముఖారిని॥ అ॥

రుక్మిణి - కాపిరాగం - చతురశ్రగతి.

ఏమనిమది నెంచి | యీగతి నొనరించి॥ తేముని॥

భామకొ మనపాలి | భాగ్యమయినయీ

సామజవరదుని | సామాన్యుడనుకొంటె॥ యేమని॥

మిత్ర॥ ముదితా సర్వవదుడగు నాధునిఁ | బడరి దానమిడ
నొదవు ఫలమేమి | మొదివును దానమొసంగదలచుకొ
న్నదివత్సముఁగోరుట | కాపిచ్చిదాన॥ యేమని॥

సత్య॥ చ. జరిగినదానికిట్లు పలు ♦ సారులు దెప్పకుమమ్మ నీమహా
వైరుఁగక ప్రేలునాపలుకు ♦ లిప్పుడు నీమదిసుంచకమ్మ యె
రైగునకైన నాధుఁగొను ♦ తీరు మదిందల పోయవమ్మ నా
గరునము వీడి నిన్నుఁగల ♦ కాలము కొల్పెదనమ్మ నాదనీ.

మంజరి.

అని దీనాననమైవేమసత్య శమ నయించియోకలికి
ననజోదరుఁ డేమని యానతిచ్చె వినుపింపుమనుచుఁ బలికి
ఆయమచే నావిభమంతము విని యతి సమ్మోదమునొంది
పాయకపోదము పడయనిన సత్య భామచాదిని వగగుంది

తే. గీ. అక్కరో మేరుపర్వత ♦ మంశపాడివు
ద్రవ్యముననైనఁ దూఁపఁగాఁ ♦ దరముగాని
ధవునిఁదులఁదూవ శూన్యహా ♦ స్తములతోడఁ
బోదమందువు నేనింకఁ ♦ బొగులవలెనె॥

తే. గీ. అనినరుక్మిణి యిట్లను ♦ నకట సత్య
లోకజాలంబులను బొజ్జ | లోధరించి
నట్టి శ్రీకృష్ణ ధనముచే ♦ నగు నెఱుఁప
వెట్టిపడుచ యిట్లనెదేల వెట్టిపడుచు.

మంజరి.

అయినను నీవన్నయట్లుగా శూన్యహస్తములతో నేను
ప్రాణేశ్వరు దశానముఁజేయఁగా భావ్యంబుగాడు పోను

కావున విష్ణుప్రియయని ముల్లోకింబులఁ గీతఁగన్న
యీవృక్షరాజమగు తులసిని దళ మిపుడుకొంపోద మెన్న.

సత్య:—కం. కలహాశనుఁ డొనరించిన

యలజడిచే వెతలనొంది ♦ యలసిన నాతోఁ

దులసింగొని పోవుదమని

పలికెద వక్కట ! యిదేటి ♦ పరిహాస బో.

మంజరి.

అనవినిరక్తిణి సత్యతోడనిట్లనియెనమ్మ నీతోడ

చనునే నావంటిదానికిని స్వేచ్ఛగఁ బరిహాసంబొడ

తులసియనఁగ నీమనమున నేమని తలఁచితిమి తెలియలేక

తెలిపెదవినుమావల నీయిష్టము తెఱఁగునజేయుదుగాక.

సీ. ఏదేనికోట నొ ♦ కించుక యలికినఁ

భాప మహాటవుల్ ♦ భస్మములగు

నేమాత కొక్క చెం ♦ బెడు జలమిడువార

లిహపర సుఖముల ♦ నెనయుచుంద

రేతల్లి నెపుడుఁ బూ ♦ జించెడు వారింటఁ

గాఁపురఁబుండును ♦ కిలిమి చెలువ

యేధాత్రీ దళ మొకఁ ♦ డేని మౌళిందాల్పఁ

బ్రక్రతియంతయు భక్తి ♦ వశితఁగాఁచు

తే. గీ. నట్టి తులసిమాహాత్యు మ ♦ నన్యచుగుట

శ్రీమహాలక్ష్మికిం దుల ♦ సికిని డెద

మింతయునులేమ కావువ ♦ నీ తులసియె

తగును చెల్లెల శ్రీరమా ♦ ధవునిఁ దూఁప.

శ్రీరాగము-త్రిశ్రీజాతిలఘు.

తులసి క్షీరాబ్ధిజన్మ | వడసి మాధవని ప్రేమ సేససి | యతిలోక
మహిమ వెలసి | భక్తులను ప్రేమ నొలసి | పరివాలింతువు మది
దెలసి || తులసి ||

శ్రీలలనా స్వరూప నీ | మూలము ముమ్మాత్తులన్ | గి
సాలనుభలక్షణముల వి | శాలమధ్య మాదిత్తుల
వాలాయముదాల్చి దురితి | జాలము దోలెనునట శ్రీ ||

తే. గీ. అనుచు ముసిమహాదేవి ♦ సమిత భక్తిఁ
బొద్ది నమోయి ముమ్మాగు ♦ ఎలగొనినుడి
బీతి తల్లికొత్త ముక్త య ♦ బిసమహాక్షి
యొక దళంబును శిరమున ♦ నుమకొనియె.

మంజరి.

పదపడినురియొక దోమున గనఁపు బల్లరంబునంబుంచి
పదపొదమని సత్యభామతోడం బయలుచే యుపదెంచి
సరసిమహాచల పాదకుశలయగయుగళమునట నెఱిగి
జరిగినవృత్తాంతము సరిలంబును సుకమునచే తానెఱిగి
తనప్రాణశ్వరుచేత ననుజ్ఞంగొని తులదూపం గోరి
మొససినరుక్మిణి వారిండుచు నిట్లనియె వేల్పుజడదారి.

మ. ఇపుడీరుక్మిణి యేపదార్థము ననే ♦ నీకృష్ణనిరూప భ
క్తవరాధీనత నింక నేడుమొద లీ ♦ సందామె స్వాగీనుడౌ
నపుడీవేచునుకొన్న నేనుఫలమో ♦ యక్షాక్షి నీస్వాంతమం
దిపుడే యోచనజేసి చేయదిగు నే ♦ దెల్లమున సాత్త్వికత.

అరాణరాగం - రూపక తారము

ఇంకను సీమాయకునే | జంతుదునా పోరుదిండి || యిం ||
 శంకలెం దొలగిరక్కిణి | పంకజాక్షు మహిమలెన్పె || నిం ||
 పరమభక్తురాలు హరికి | పట్టపుదేవి యటుకాన
 మురపారుడాయమ యింటనె | మొనసియుండుబో
 పరమకృపాధి నాకొక | పరిదర్శన మొసగుచున్న
 నరుదుగా బ్రహ్మానంద | భరితురాల నగుచుండెద || నిం ||
 మిత్ర || తెలిసికొంటి నామాధ్యము | దొలగిపఱుని యీకథ
 నలవరి చెదీనికిని | జరుపూర్వ చనుడెకాణ || యిం ||

తే. గీ. అనిసఁజేత్తి కృపాదూర ♦ మగుమవశితె
 భర్తృకత్వాభి మాననా ♦ భావమగుచు
 ప్రేమదైవత విశ్వాస ♦ భిన్నమగుచు
 వెలయు సత్యయుపన్యాస ♦ విధమనుషిని
 శౌరి రుక్మిణి కాజ్ఞ నె ♦ సంగెఁబావ.

ప॥ అప్పుడు రుక్మిణీదేవియు,

ఆ. పి. ఏను ప్రాణనాథు ♦ నెపుడు మనగబుక
 దైవమనుచుఁ గొల్చు ♦ దాననే
 దృఢమనస్కునగు ప ♦ త్రివతనేని యీ
 తులసిదళము కృష్ణుఁ ♦ దూఁచుఁగాత.

ప॥ అనిపలికి తులసిదళంబును త్రొసునందుంచి.

బీలహరిరాగం - త్రిశ్రీరూపకము.

తూచెఁబో శ్రీకృష్ణుఁ | దులసితోనైడర్భి || తూ ||
 మేచకశరీరునఘ | మోచనున్ ద్రొసునన్ || చూ ||

తులయందు పోవుటై | నిలచినదామా
వలచెరవేయించి | జలములు ఒల్లినై
మిత్ర॥ జలజాత నయనకద | మూలమొక్కి యాతనిచే
సెలవొంది మదిన్భ ! క్రిలమారి జుట్టిలనూరి॥ చూ॥
తే. గీ. అండపిడ బ్రహ్మాండంబు ♦ అడగియుండు
నేజగన్నాగు చిఱుబొజ్జ ♦ నోజ నతనిఁ
దేనికి యొసర్చి తాగును ♦ నితీదహించె
నార ! తుంసి మహాత్వమే ♦ మనఁగవచ్చు.

మంజరి.

హానియూ పఁగ్గొనవస్తువు నమ్మినదా కోరినావు
సురమనీంద్ర యీ తుండలమును బరిగ్రహింపునుగీవు
అని రక్తిణీయిచ్చిన తులసిదళము నొదలభక్తిధరించి
వనజోదరు నుతీయించె నారిమణి పరిమానందముగాంచి

• వ॥ అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామకిట్లనియె

• నీ. ఇంతిరో ! నిన్నునే ♦ నింతగానిలఁజేసి

నావలచు నీమది ♦ నవచునలదు

నీకునాయెడఁగల ♦ నిస్తులపేళుంబు

నేనెఱు గుమఁగాని ♦ దానికంటె

సర్వోత్తమంబగు ♦ సద్భక్తి గలిగింప

నిది యొనర్చినవాడ ♦ నేన సూవె

యట్టి భక్తాగ్రణి ♦ యగుటచేతనకాదె

వైదర్భి యింతటి ♦ వాసికెక్కె

తే. గీ. అఖిలలోకాని నావళి ♦ వాగుచు వెలయ

నేను భక్తవశుండనై ♦ యేగుచుందు

శ్రీకృష్ణ తులాభారము హరికథ.

నట్టి భక్తిప్రభావ ము ♦ తృధికమగుట

నహమిక ద్యజించి యితి భక్తు ♦ రాలవగుము.

తే. గీ. అని ప్రభాధంబు నొనరింప ♦ నపుడే భక్తి

యోగమను సంగముగ నార ♦ దోషదిష్ట

మార్గముననొంది సత్యభా ♦ మావధూటి

ధన్యయి హరినిట్లు కీ ♦ తనమొనర్చె.

—♦ మంగళము. ♦—

జయమంగళంబు శ్రేణి | శుభమంగళం మురారీ

రా మా మనోవిహారి | నిగ మాంతర సంచారి

వ్రజగజగమనాకమనా | ద్విజకులేశ గమనా

నిజభక్త దురితదమనా | రజనీచరవరశమనా

నాగరాజ హృదయాంతర | నఖిన పీఠనిలయా | శ్రీ

రాఘవాంబాసుశయార్పిత | లలితకుసుమనిచయా॥

శ్రీ

శుభంభవతు-దిగ్విజయమస్తు-అఖండ మహాలక్ష్మీప్రసాద శిద్ధిరస్తు.

రాజ్యాభివృద్ధిరస్తు-మహామహిమండలాధిపత్య ప్రాప్తిరస్తు.

హరిః ఓం తత్సత్.

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA120B121
పుస్తకం పేరు	శ్రీకృష్ణకులభారము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	53
పెద్ద సైజు పేజీలు	no
భాగ పేజీలు	
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినవది	narma
పేజీలు విడదీసినవది	narma
స్కాన్ చేసినవది	Abu
పరీక్ష చేసినవది	HASIN
పేజీలు పరిచూసినవది	
లైండింగు చేసినవది	
ప్యాకింగు చేసినవది	no
పరిస్థితి	good